

NEOPISUJ!

MICHAELA ŠMERGLOVÁ, ONDŘEJ BÍLEK

S opisováním ve školách je to jako s dopingem mezi sportovci. Je tak rozšířené, že už stojí za to uvažovat, jestli ho prostě na druhou stranu v rozumné míře nepovolit některé školy vyhlásily opisovačům nesmiřitelný boj.

Nikdy si netroufl použít práci někoho jiného. „Hlavně ze strachu, že by se na to přišlo,“ vysvětluje Tomáš Potěšil, dnes už absolvent zlínské Univerzity Tomáše Bati. Přesto stvořil projekt s příhodným názvem Studenti sobě, určený právě opisovačům.

Webové stránky studentisobe.cz už tři čtvrtě roku fungují jako databáze seminárních, bakalářských či diplomových prací. Studentům nabízejí placenou službu „zaslání souboru za účelem zhlédnutí“. Za cudným slovičkařením se skrývá příležitost získat za několik desítek korun práci někoho jiného a opsat ji. V lepším případě se jí nechat inspirovat. „Nechat za mírný poplatek někoho nahlédnout do autorského díla je naprosto v pořádku, pomůže to oběma stranám. Autorovi finančně, kupci informačně,“ myslí si Potěšil. A opisovači? Tvůrce databáze nepochybuje, že se takoví najdou. „Podvádějící student ublíží nejvíc sám sobě, protože se nenaučí to, co při skutečném psaní práce. Ale společenská nebezpečnost takového jevu je podle mého názoru minimální,“ dodává.

Tvrdá ruka z Brna

Nástup moderních technologií se samozřejmě promítl i do života studentů. Papírové taháky vystřídaly mobily, MP3 přehrávače nebo prosté kopírování z internetu. Díky solidaritě mezi studenty fungují různé specializované stránky (viz rámeček Tady ti pomohou), na kterých se dá najít prakticky všechno, co je k úspěšnému zakončení studia zapotřebí. Od referátů, seminárních prací a vyřešených testů až po najaté „síly“, které zkoušku absolvují místo toho, kdo si je „objedná“.

S plagiátorstvím má nejspíš zkušenost každá škola, ale to, že se sem tam nějaký případ odhalí, je spíš dílem náhody. **Zatím nejdůkladnější přístup zvolila Masarykova univerzita v Brně, která bojuje s opisovači vlastním „detektivním“ programem. Software umí v různých textech odhalit nápadně podobné pasáže a na profesorech pak zůstane posouzení, jestli se jedná o podvod. V Brně začnou program, který umí česky, slovensky a anglicky, využívat od října.**

Letos jsem nepustil tři studenty ke státnicím, protože opsali diplomovou práci,“ říká Jiří Zlatuška, děkan Fakulty informatiky Masarykovy univerzity, na jejíž půdě detektiv pátrající po plagiátorech vznikl. „Není správné, aby někdo za opsanou, byť dokonalou práci dostal dobré hodnocení. To je nefér vůči ostatním. Opisování je důvod k okamžitému vyhazovu,“ naznačuje tvrdou ruku Zlatuška. Prohřešek zmiňovaných tří studentů ovšem neodhalila technika, nýbrž paměť oponentů. „Pamatovali si, že už to někde četli,“ dodává děkan.

Brněnská válka s plagiátory je unikátem nejen u nás, ale relativně výjimečná i v Evropě vůbec. Bohatší zkušenosti mají vysoké školy ve Spojených státech, hlavně díky větší internetové tradici. Na Masarykově univerzitě slibují vyhledávací algoritmus stále vylepšovat a také rozšiřovat pohledávané „území“ i mimo univerzitu. Přistizeným prý v nejhorsím případě hrozí, že mohou přijít o akademický titul.

Všechno už tu bylo

Studenti, a Tomáš Potěšil není výjimkou, často utíkají k tvrzení, že seminárky, kterých ročně sepíše i deset, se jejich pedagogové ani neobtěžují číst. „Práce pak měly nula až jednoho čtenáře, nula v případě, že si je učitel ani nepřečetl, jednoho v opačném,“ vysvětluje Potěšil. „Proto jsem přišel s nápadem na Studenti sobě.“

V záhlaví projektu stojí magická formulka, že „všechno už tu bylo“. Má tedy cenu snažit se o skutečně původní práce, když je jednodušší je okopírovat?

Zkušenost s nezájmem pedagogů má i student třetího ročníku soukromé ekonomické vysoké školy v Brně Zdeněk Fekar. Jako důkaz vypráví historku: „Jeden student byl tak drzý, že do seminárky na pátou stranu napsal větu „Jsem zvědavý, pitomče, jestli to dočteš až sem“. A dostal výbornou známku! Pan profesor se totiž ani nenamáhal splnit svou povinnost a práci poctivě přečíst.“

Bývalý novinář Fekar patří mezi ty, kteří své práce nabízejí ostatním na serveru Studenti sobě. Z dvanácti seminárek si jich za několik měsíců šest našlo kupce. „Vydělal jsem si 170 korun,“ říká a také se dušuje, že nepatří mezi kopírovače. Nicméně obvykle si několik prací přečte, než se pustí do psaní vlastní. „Kvůli inspiraci, ale někdy je to také odstrašující příklad, jak dané téma zpracovat,“ vykládá.

Vzdělání, nebo diplom?

Opisování z internetu zachraňuje dokonce i žáky základních škol. Nejvíc při slohu a referátech. „Slohy opsané z různých internetových studentských serverů se objevují u dětí od šesté třídy,“ všimla si Ema Malá, zástupkyně ředitele základní školy v Litni u Berouna. V takových případech učitelé obvykle plagiát rozpoznají snadno. Děti odevzdávají texty až příliš zasvěcené, prozradí je i neotřelá větná spojení. „Někdy si děcka hledají slohy přímo ve škole na počítači, vytisknou si je, ale papír s nimi tu zapomenou,“ směje se učitelka, na jejíž škole se za opisovací podvody netrestá nedostatečnou, ale žák musí napsat nový sloh sám, bez domácí přípravy.

„Opisovala jsem si z netu na základce dost často různé věci na češtinu i referáty do dějepisu. Bez problémů, a bylo to doslova. Štěstí, že tam nebyly chyby,“ přiznává s klidem šestnáctiletá Kamila z Radotína, která je ve druhém ročníku pražské obchodní akademie. Nebyla ve třídě jediná, tenhle styl prý praktikovala třetina třídy. Občas opisuje Kamila i dnes, je to jednodušší a ona není slohový ani referátový typ. „Naším to nevádí, nevidím na tom nic divného. Když mi to pomáhá, tak proč ne?“ míní. To její osmnáctiletá kolegyně z Písku, která se představuje jako Jitka, říká opak. „Naprostě mě to nebere. Jednak nechci někoho papouškovat, pak mi celkem vadí, že to stejně musím kontrolovat, jestli to není kravina. A pak, u nás to profesori v poslední době celkem poznají a dost kontrolují.“ „Komu připadá správné krást myšlenky a tvorbu druhého, tedy de facto si přivlastnit jeho práci, tomu těžko vysvětlit, že takový styl je podvod,“ říká sociolog Petr Freiman.

„Smyslem vzdělávání je mimo jiné rozvíjení tvůrčích schopností. V přístupu k plagiátorům může být rozdíl mezi dobrými a špatnými školami,“ vysvětluje děkan Zlatuška jeden z důvodů brněnského tažení proti opisovačům.

„Pokud někdo ze studujících diplomovou práci koupí nebo opíše, dosáhne diplomu, ale de facto tím zruší jinou věc, kterou by studium mělo plnit - totiž získání poznatků a duševní obohacení,“ říká Jan Jiráček, učitel z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

Tady ti pomohou

Studentisobe.cz - databáze seminárních, bakalářských a diplomových prací, za mírný poplatek se tu dá vybrat z několika tisíc dokumentů

Vsebolec.cz - stránky výhradně určené studentům VŠE, kteří na nich najdou vše, od podnájmů až po vyřešené testy a hodnocení vyučujících

Seminarky.cz - specializují se na seminární práce z všemožných oborů, za stažení se platí SMS 10 korun

Maturity.cz - cílová skupina jsou středoškoláci, server obsahuje kompletní seznam maturitních otázek, ale také vypracované referáty

iReferaty.cz - opět zaměřeno na středoškoláky, nabízí čtenářský deník a životopisy

splhej.wz.cz - referáty pro žáky základních škol

Když studují politici

Plagiátorství se nevyhýbají ani studenti-politici, přestože navíc riskují mediální ostudu. Například někdejší premiér a dnešní doktor práv Stanislav Gross odevzdal a obhájil diplomovou práci sestavenou z valné části ze zpráv České národní banky (Grossova práce se ztratila o povodních v roce 2002.) Podobný problém potrápil také bývalého poslance ODS Jiřího Honajzra. Jako vzor pro jeho disertační práci posloužila práce bakalářská úplně jiného studenta. Ačkoli Univerzita Palackého podvod odhalila (nechala si tehdy vypracovat dva nezávislé posudky, které potvrdily, že Honajzrova práce není původní), titul mu ponechala. Z opisování byl obviněn i ruský prezident Vladimír Putin - novináři z listu Washington Times přišli s tvrzením, že v disertaci prakticky opsal sedmáct stran z knihy ekonomů Williama Kinga a Davida Clelanda z Pittsburské univerzity.

Milí čtenáři, co si myslíte o opisování studentských prací vy? Je potřeba ho zakazovat, nebo se dá - alespoň do určité míry - povolit? Těšíme se na vaše názory. Můžete psát na dopisy@instinkt-online.cz, nebo diskutovat na www.instinkt-online.cz.

Odkaz: <http://www.instinkt-online.cz/obsah/doc.asp?rok=2006&cislo=36&id=5>